

رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی با طرحواره ایثار در افراد داوطلب مدافع حرم

عیاض قریشوندی^۱
مریم غلامزاده جفره^{۲*}

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی با طرحواره ایثار در افراد داوطلب مدافع حرم بود. طرح پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. نمونه تحقیق شامل ۱۴۴ نفر از افراد داوطلب مدافع حرم در شهر اهواز بود که به صورت نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه شخصیتی نتو (۱۹۸۹) و فرم کوتاه پرسشنامه طرحواره های اولیه یانگ (۱۹۹۸) بود. برای تحلیل داده ها از روش های آماری ضریب همبستگی ساده پیرسون و رگرسیون استفاده شد. نتایج نشان داد که بین ویژگی های شخصیتی برون گرایی، توافق پذیری و وجدانی بودن با طرحواره ایثار در آزمودنی ها رابطه مثبت معنی داری وجود دارد. اما بین ویژگی شخصیتی روان نزدی با طرحواره ایثار رابطه منفی و معنی داری وجود دارد و بین ویژگی باز بودن به تجربه و طرحواره ایثار رابطه معناداری وجود ندارد. همچنین نتایج رگرسیون نشان داد به ترتیب ویژگی شخصیتی وجدانی بودن، هیجان خواهی، ارزشمندی زندگی، ویژگی شخصیتی توافق پذیری و ویژگی شخصیتی برون گرایی بهترین پیش بینی کننده برای طرحواره ایثار افراد داوطلب مدافع حرم می باشند.

واژه های کلیدی: ویژگی های شخصیتی، طرحواره ایثار، داوطلب مدافع حرم.

۱. کارشناسی ارشد، گروه مشاوره و راهنمایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز، اهواز، ایران.

۲. استادیار گروه مشاوره و راهنمایی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران. (نویسنده مسئول:

Gholamzadeh.m723@Gmail.Com)

مقدمه

امروزه سوالات و شبهات فراوانی پیرامون فلسفه حضور رزمندگان ایرانی در کشور سوریه در سطح جامعه بلکه دنیا پخش شده است، که طبعا نیاز مبرمی به جواب به آنها از لحاظ فرهنگی و علمی وجود دارد. اسلام فراتر از آنچه که گفته شد، اساسا نه تنها دفاع مسلمانان از دیگر مسلمانان را فرضیه فقهی و راهبرد سیاسی شمره است بلکه حمایت از هر مظلومی را واجب شرعی و راهبرد ثابت سیاسی خویش به شمار آورده است و این از امتیازات ویژه دین مقدس اسلام بوده و اساسا علت خیلی از دشمنی‌ها مستکبران جهانی با این دین شریف همین مساله می‌باشد. مدافعان حرم و رزمندگان غیور ایرانی در این جنگ در واقع به مقتضای حکم عقلی خویش و متناسب با تاکتیک‌های نظامی وارد حمایت از کشور سوریه به عنوان حلقه مهم محور مقاومت و به تبع حفظ امنیت مرزهای جغرافیایی خود شده‌اند (کبیری، ۱۳۹۵). تمرکز افراطی بر ارضاء نیازهای دیگران در زندگی روزمره که به قیمت عدم ارضای نیازهای خود فرد تمام می‌شود. رایج‌ترین دلایل انجام این کار عبارت‌اند از: جلوگیری از آسیب رساندن به دیگران، جلوگیری از احساس گناه ناشی از خودخواهی یا تداوم ارتباط با افراد نیازمند (سعادت، ۱۳۹۶). این امر اغلب از حساسیت بیش از حد نسبت به درد و رنج دیگران ناشی می‌شود. چنین طرح‌واره‌ای منجر به این احساس می‌شود که نیازهای فرد ایثارگر به قدر کافی ارضا نمی‌شوند و همچنین باعث رنجش افرادی می‌شود که او از آن‌ها نگهداری می‌کند (عبادی، ۱۳۹۲). مفهوم ایثار به عنوان فرآیند را می‌توان چنین تعریف کرد: فرآیند آگاهانه اهدای دارایی ارزشمند خویش به (برای) دیگری بدون توقع دستاورد متقابل (این جهانی یا آن جهانی). پس این فرآیند با آگاهی، احترام و اهدا آمیخته می‌باشد (یحیی زاده، ۱۳۹۴).

یکی از مواردی که در طرح‌واره ایثار همواره مدنظر می‌باشد، ویژگی‌های شخصیتی افراد می‌باشد، به گونه‌ای که حتی در گفتگوهای معمول بیان می‌شود که بعضی از دوران کودکی نشانه‌های تبدیل شدن به یک فرد مهم را دارند. نتایج حاصل از برخی پژوهش‌ها حاکی از آن می‌باشد که اشخاصی که خودآگاهی، برون‌گرایی و گشودگی بالا دارند گرایش بسیار قوی تری به دستیابی به اهداف خود نشان می‌دهند، در حالی که افراد روان‌رنجور و درون‌گرا اغلب دچار ترس از شکست شده و از دنبال کردن اهداف خود پرهیز می‌کنند (بیکر و تارمیزی^۱، ۲۰۱۰). به لحاظ مفهومی ویژگی شخصیت به راه‌هایی اشاره دارد که یک فرد جهت رویارویی با مسائل جدید انتخاب می‌نماید. این ویژگی‌ها معمولاً ثابت و تغییرناپذیرند (ورما و شیخ^۲، ۱۹۹۶). به طور کلی در روانشناسی امروز، دیدگاه‌های متفاوتی در مورد شخصیت وجود دارد. یکی از رویکردهایی که نزد اهل فن از پذیرش نسبی برخوردار است، نظریه پنج‌ندارند و به طور ناگهانی و غیر قابل انتظار احساسات و رفتارشان دچار دگرگونی می‌شود. این افراد راحت‌تر و سریع‌تر از سایرین عصبی و یا غمگین می‌شوند و به طور کلی احساسات منفی را تجربه می‌کنند (حق شناس^۳، ۲۰۰۶). صفات شخصیتی، تفاوت‌هایی در افراد مختلف در سازگاری با عوامل فشارزای روانی ایجاد می‌کند (مارتین، اودز و کاپوتی^۴، ۲۰۱۲). خصوصیت افراد بر اساس الگوی پنج‌عامل بزرگ شخصیت که به عنوان یک الگوی طبقه‌بندی جامع برای ساختار بندی و درک صفات شخصیتی شناسایی شده است، مشتمل بر پنج صفت برون‌گرایی، روان‌رنجورخویی، وجدانی

1. Bakar & Tarmizi
2. Verma & Sheikh
3. Haghshenas
4. Martin, Oades & Caputi

بودن، تجربه‌پذیری و توافق‌پذیری می‌باشد. افراد دارای صفت وجدانی بودن، کارآمد، واجد صلاحیت، سخت‌کوش، قابل‌اتکا و بلند‌همت می‌باشند (اونیل و زیالو^۱، ۲۰۱۰). هر تعریف از شخصیت، عصبی و یا غمگین می‌شوند و به‌طور کلی احساسات منفی را تجربه می‌کنند (حق‌شناس، ۲۰۰۶). صفات شخصیتی، تفاوت‌هایی در افراد مختلف در سازگاری با عوامل فشارزای روانی ایجاد می‌کند (مارتین، اودز و کاپوتی، ۲۰۱۲). خصوصیت افراد بر اساس الگوی پنج‌عامل بزرگ شخصیت که به‌عنوان یک الگوی طبقه‌بندی جامع برای ساختار بندی و درک صفات شخصیتی شناسایی شده است، مشتمل بر پنج صفت برون‌گرایی، روان‌رنجور خویی، وجدانی بودن، تجربه‌پذیری و توافق‌پذیری می‌باشد. افراد دارای صفت وجدانی بودن، کارآمد، واجد صلاحیت، سخت‌کوش، قابل‌اتکا و بلند‌همت می‌باشند (اونیل و زیالو، ۲۰۱۰). هر تعریف از شخصیت، بازتاب موضوعاتی می‌باشد که قرار است بیان شود و بیانگر روش‌هایی می‌باشد که در مطالعه این موضوعات به‌کار می‌رود. این تعاریف بر رفتارهای متفاوتی تکیه دارد و روش‌های مختلفی از مطالعه را اقتضا می‌کند. این تعاریف ممکن می‌باشد عینی یا انتزاعی باشند. تعاریف می‌توانند رویدادهایی را تشریح کنند که در درون افراد می‌گذرد و یا چگونگی تعامل آن‌ها با یکدیگر را مدنظر قرار دهند. همچنین نمی‌توانند عاملی را توصیف کنند که مستقیماً قابل مشاهده است و یا از آن استنباط می‌شود. این تعاریف ممکن می‌باشد خصوصیات را تشریح کند که مختص عده‌ی خاصی باشد و یا به توصیف ویژگی‌هایی بپردازند که به اکثریت یا همه‌ی افراد مربوط می‌شود (سروقد، رضایی، ایرانی، ۱۳۹۱). در مطالعه تعاریف شخصیت دو نکته شایان ذکر می‌باشد، اول اینکه: هر تعریف نشان‌دهنده رفتارهای خاص مورد نظر روانشناسان و روش‌هایی می‌باشد که برای بررسی این رفتارها به‌کار می‌رود. دوم اینکه: تعریف درست یا نادرستی از شخصیت وجود ندارد. تعاریف شخصیت ضرورتاً یا نادرست نیستند، بلکه در ارزیابی شخصیت، در تحقیقات و در انتقال یافته‌های روانشناسان به دیگران، کارایی بیشتر یا کمتری از خود نشان می‌دهند. تعاریف شخصیت وقتی برای روانشناس مفید می‌باشد که توانایی درک پیش‌بینی و تاثیرگذاری بر رفتار را افزایش دهد (فاضلی، ۱۳۸۹). صدیق و همکاران (۲۰۱۶) معتقدند که ویژگی شخصیتی احساسی بودن بیشترین تأثیرگذاری را در زمینه رضایت از فعالیت‌های شخصی دارد. صفات شخصیتی تعیین‌کننده انتخاب شدن وقایع زندگی توسط افراد هستند (دنيسون و همکاران^۲، ۲۰۱۸؛ کلینار^۳ و همکاران، ۲۰۱۷). بین شخصیت محروم شده و صفات سخت و بی‌عاطفگی با هم ارتباط و همبستگی وجود داشت (مان^۴ و همکاران، ۲۰۱۸). صفات و ارزش‌ها ساختارهای متمایزی دارند (پارک لدوس^۵ و همکاران، ۲۰۱۵؛ ماتوس^۶ و همکاران، ۲۰۱۷). پروین بیان می‌کند که شخصیت، بیانگر آن دسته از ویژگی‌های فرد یا افراد می‌باشد که الگوی ثابت رفتاری آن‌ها را نشان می‌دهد (پروین^۷، ۲۰۰۱، ترجمه کدیور و جوادی، ۱۳۸۶). هیلگارد در تعریف خود از کلیت شخصیت فاصله‌گرفته و نوعی برگشت به قوای ذهنی را در تعریف خود نشان داده است. او شخصیت را چنین تعریف می‌کند: «شخصیت الگوهای با معنی از رفتار و شیوه‌های تفکر می‌باشد که نحوه‌ی سازگاری شخص را با محیط تعیین می‌کند». فرگوسن (۲۰۰۷) شخصیت را الگویی از رفتارهای

1. O'Neill & Xiao
2. Denissen
3. Klinar, Burnik & Kajtna
4. Mann
5. Parks-Leduc
6. Mottus
7. Prvin

اجتماعی و روابط اجتماعی متقابل می‌داند و بیان می‌کند: شخصیت یک فرد مجموعه راه‌هایی می‌باشد که فرد نوعاً نسبت به دیگران واکنش نشان داده یا با آن‌ها تعامل می‌کند (کریمی، ۱۳۸۹). آلپورت در کتاب خود با عنوان «الگو و رشد در شخصیت» قبل از اینکه تعریف خود از شخصیت را ارائه دهد ۵۰ تعریف را بررسی می‌کند و سپس شخصیت را چنین تعریف می‌کند: «شخصیت عبارت می‌باشد از سازمان‌دهی پویای نظام‌های روانی فیزیولوژیکی درون فرد که رفتار و افکار شاخصی را تعیین می‌کند» (شولتز و شولتز^۱، ۱۹۹۸؛ ترجمه سید محمدی، ۱۳۹۱).

در این قسمت پژوهش‌های انجام شده در زمینه موضوع تحقیق حاضر گزارش می‌شود؛ ارشدی و پیریانی (۱۳۹۳) نقش تعدیل‌کننده صفات شخصیتی در رابطه بین فرسودگی عاطفی و عملکرد شغلی را مورد بررسی قرار دادند. نتایج تحقیق نشان داد که فرسودگی عاطفی رابطه منفی و معنی‌داری با عملکرد شغلی دارد و یافته‌های تحلیل رگرسیون تعدیلی، نقش تعدیلگر صفت شخصیتی را در این روابط مورد تأیید قرار دادند. بر این اساس می‌توان نتیجه گرفت که فرسودگی عاطفی عامل مهمی در کاهش سطح عملکرد شغلی دبیران می‌باشد و این رابطه در دبیرانی که در صفت وجدانی بودن پایین ترند، نیرومندتر است. والا و جمالی آرائی (۱۳۹۳) پژوهشی با عنوان «بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی و باورهای دینی - مورد مطالعه کارکنان یگان‌های ویژه ناجا» انجام دادند. یافته‌های حاصله در خصوص رابطه بین عمل به باورهای دینی با ویژگی‌های شخصیتی کارکنان یگان‌های ویژه ناجا، با توجه به ضریب همبستگی پیرسون ۰/۲۵ به دست آمده حاکی از وجود رابطه مثبت معنادار بین این دو متغیر می‌باشد. بابائیان، سامانی و کرمی (۱۳۹۳) تحقیقی تحت عنوان «بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی با عملکرد شغلی کارکنان رسته‌های مأموریتی ناجا» نتایج تحقیق نشان داد بین ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی، ثبات عاطفی، انعطاف‌پذیری و دلپذیر بودن و عملکرد شغلی کارکنان رسته‌های مأموریتی (آگاهی، راهور، انتظامی) فرماندهی انتظامی تهران بزرگ رابطه معناداری وجود ندارد و تنها بین ویژگی مسئولیت‌پذیری و عملکرد شغلی کارکنان رسته‌های مأموریتی این ارتباط معنادار می‌باشد. همچنین بررسی‌ها نشان داد که سطح مسئولیت‌پذیری در رسته‌های انتظامی و آگاهی یکسان می‌باشد ولی مسئولیت‌پذیری در رسته راهور پایین‌تر از دو رسته عملیاتی دیگر می‌باشد. محبویی و همکاران (۱۳۹۲) پژوهشی با عنوان «رابطه هدف در زندگی با سلامت عمومی در ایثارگران و مردم عادی» انجام دادند، نتایج پژوهش نشان داد وضعیت هدف در زندگی و سلامت عمومی در ایثارگران بیشتر از مردم عادی می‌باشد. وضعیت هدف در زندگی در ایثارگران مطلوب و در مردم عادی نامطلوب می‌باشد. وضعیت سلامت عمومی در هر دو گروه نسبت به نقطه برش بیشتر می‌باشد و این لزوم توجه جدی سیاستگذاران جامعه را نسبت به ارتقای وضعیت سلامت عمومی افراد جامعه می‌طلبد. انگیزش بهبود شرایط رفاهی مردم و تقویت روحیه معنویت همه به پررنگ شدن هدف در زندگی و به دنبال آن بهبود وضعیت سلامت عمومی افراد کمک خواهد نمود. موسی پور (۱۳۹۱) پژوهشی با عنوان «ترویج فرهنگ ایثار و شهادت به کمک برنامه درسی در دوره ابتدایی» انجام داد و نتیجه نشان داد که ایثار به عنوان دستاورد، واقعه و رخدادی را نشان می‌دهد که در جهان بیرون عینیت یافته می‌باشد و البته می‌توان انتظار وقوع آن را در آینده نیز داشت. ایثار به عنوان فرایند، عملی را نشان می‌دهد که مقدمات، مراحل و دستاوردی دارد. این فرایند، نحوه‌ای از زیستن را نشان می‌دهد که درآمیخته‌ای از آگاهی در دسترس و آگاهی قابل حصول می‌باشد. چنین گونه‌ای از عمل، فرهنگ‌نمیده شده و دارای ویژگی‌هایی می‌باشد که متأثر از برنامه‌های درسی و آموزش مدرسه‌ای می‌باشد. ارشدی، احمدی و اعتمادی (۱۳۹۰)

پژوهشی با عنوان "اثر جو ایمنی و صفت شخصیتی وجدانی بودن بر عملکرد ایمنی با میانجی‌گری انگیزش ایمنی" نتایج نشان داد که جو ایمنی و وجدانی بودن اثر مستقیم بر عملکرد ایمنی و انگیزش ایمنی دارند. همچنین اثر واسطه‌ای کامل انگیزش ایمنی در رابطه جو ایمنی و وجدانی بودن با عملکرد ایمنی مورد تأیید قرار گرفت.

دفاع از حرم یک فریضه برای هر مسلمان است و فلسفه وجودی یک مسلمان را می‌رساند که تا زنده می‌باشد باید حرم اهل بیت را حفظ کند. دفاع از حرم اهل بیت، تبعیت از ولایت و بصیرت می‌خواهد، اگر مسلمانی در این شرایط حساس مسئولیت پذیر نباشد شرایط را نشناخته است، همچنان که حضرت علی علیه السلام می‌فرماید: نادان کسی می‌باشد که بگذارد دشمن در خانه او با او درگیر شود. دفاع از حرم در سوریه و عراق دفاع از اسلام می‌باشد و دشمنان علت حضورشان نابودی اسلام و تسلط بر مسلمانان می‌باشد. ما یک تکلیف الهی برای دفاع از حرم داریم، یک تکلیف ملی برای دفاع از حرم داریم و یک تکلیف اساسی برای دفاع از حرم و مردم مظلوم سوریه و عراق داریم. بنابراین پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به این سوال می‌باشد آیا بین ویژگی‌های شخصیتی افراد داوطلب مدافع حرم با طرحواره ایثار در این افراد رابطه معناداری وجود دارد؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع توصیفی و همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه داوطلبان اعزام به عملیات‌های نظامی خارج از کشور در شهر اهواز بودند که با عنوان مدافعان حرم شناخته می‌شوند می‌باشد. با توجه به اینکه جامعه مورد نظر، شامل گروه‌های نظامی می‌باشد، ارائه آمار دقیق از این گروه در اختیار نیست. جهت برآورد حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان، ۱۴۴ نفر به صورت نمونه‌گیری در دسترس و از میان جامعه مذکور انتخاب شدند.

ابزار سنجش

الف) پرسشنامه شخصیتی نئو: پرسشنامه شخصیتی NEO - FFI معروف به نئو توسط کاستا و مک کری^۱ (۱۹۸۹) طراحی شده است و در ایران توسط حق شناس (۱۳۸۳) برگردان و مورد استفاده قرار گرفته است. پرسشنامه ۶۰ ماده‌ای NEO - FFI برای ارزیابی مختصر و سریع پنج عامل اصلی شخصیت (بی‌ثباتی هیجانی یا روان رنجوری، برون‌گرایی، باز بودن تجربه‌ها، توافق و وجدانی بودن) طراحی شده و هر عامل از ۱۲ ماده تشکیل شده است. پاسخنامه این پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرتی از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۵) صورت می‌گیرد. در حال حاضر آزمون ۵ عاملی NEO کاربرد جهانی دارد و به منظور تحقیق به زبان‌های چکوسلوواکی، عربی، هلندی، فرانسوی، آلمانی، ژاپنی، نروژی، لهستانی و سوئدی ترجمه شده است. پرسشنامه شخصیتی NEO-FFI توسط مک کری و کاستا روی ۲۰۸ نفر از دانشجویان آمریکایی به فاصله سه ماه اجرا گردید که ضرایب اعتبار آن بین ۰/۸۳ تا ۰/۷۵ به دست آمده است. یک مطالعه طولانی ۶ ساله روی مقیاس‌های روان‌آزردگی خوبی، برون‌گرایی و باز بودن نسبت به تجربه، ضرایب‌های اعتبار ۰/۶۸ تا ۰/۸۳ را در گزارش‌های شخصی و نیز در گزارش‌های زوج‌ها نشان داده است. ضریب اعتبار دو عامل سازگاری و با وجدانی به فاصله دو سال به ترتیب ۰/۷۹ و ۰/۶۳ بوده است (مک کری و کاستا، ۱۹۸۳ به نقل از گروسی فرشی، ۱۳۸۰). در پژوهش آتش‌روز و عربان (۱۳۹۶) با استفاده از روش همسانی درونی، ضریب آلفای کرونباخ برای هر

یک از ۵ صفت: روان‌آزردگی خویی، برون‌گرایی، گشودگی، سازگاری و وجدانی بودن به ترتیب ۰/۷۴، ۰/۵۵، ۰/۲۷، ۰/۳۸ و ۰/۷۷ به دست آمد. در پژوهش حاضر ضریب پایایی این پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای ۵ عامل به ترتیب برابر ۰/۶۳، ۰/۶۰، ۰/۶۸، ۰/۶۴ و ۰/۸۲ به دست آمد.

ب) پرسشنامه طرحواره‌های اولیه یانگ: این پرسشنامه توسط یانگ در سال ۱۹۹۸، برای اندازه‌گیری ۱۵ طرحواره ناسازگار اولیه ساخته شده است. در این پرسشنامه، هر طرحواره توسط پنج سؤال سنجیده می‌شود؛ نمره بالا نشان دهنده طرحواره‌های ناسازگار اولیه است (مثلاً ۵ یا ۶)؛ هر سؤال بر روی یک مقیاس رتبه‌ای ۶ درجه‌ای (کاملاً غلط=۱، تقریباً غلط=۲، بیشتر درست است تا غلط=۳، اندکی درست=۴، تقریباً درست=۵، کاملاً درست=۶) نمره‌گذاری می‌شود. این پرسشنامه طرحواره‌های ناسازگار اولیه را در قالب پنج حوزه می‌سنجد. خرده‌مقیاس طرحواره‌ایثار: دیگر جهت‌مندی (اطاعت، ایثار). اگر فرد در دو جمله از ۵ جمله مربوط به هر طرحواره، نمره پنج یا شش بگیرد، به احتمال زیاد آن طرحواره در ذهنش نقش بسته است. جملات ۵۱ تا ۵۵ برای اندازه‌گیری طرحواره‌ایثار مورد استفاده قرار می‌گیرد که هر ماده در یک طیف ۶ درجه‌ای از کاملاً در مورد من نادرست می‌باشد (۱) تا کاملاً مرا توصیف می‌کند (۶) نمره‌گذاری می‌شود. در پژوهش حاضر از ۵ سؤال مربوط به خرده‌مقیاس طرحواره‌ایثار استفاده شده است. اولین پژوهش جامع درباره ویژگی‌های روانسنجی این پرسشنامه توسط اسمیت، جونز، یانگ و تلچ در سال ۱۹۹۵، انجام شد و به ترتیب برای هر طرحواره ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۳، ۰/۹۶ به دست آمد و ضریب بازآزمایی در جمعیت غیربالینی بین ۰/۵۰ تا ۰/۸۲ بود. این پرسشنامه در ایران توسط آهی (۱۳۸۵) ترجمه و اجرا شده، وی همسانی درونی پرسشنامه را بر حسب آلفای کرونباخ در گروه مؤنث ۰/۹۷ و در گروه مذکر ۰/۲۸ گزارش کرده است. در پژوهش احمدی و قریشی راد (۱۳۸۷)، ضریب اعتبار پرسشنامه ۰/۹۳ و برای حوزه‌های عدم ارتباط و طرد ۰/۸۹، خودگردانی و عملکرد مختل ۰/۸۶، دیگر جهت‌مندی ۰/۶۹، گوش به‌زنگی بیش از حد و بازداری ۰/۷۸، و محدودیت‌های مختل ۰/۷۳ به دست آمد. در پژوهش حاضر ضریب پایایی این پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ برابر ۰/۶۴ به دست آمد.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها: در پژوهش حاضر جهت انجام محاسبات آماری و تجزیه و تحلیل داده‌ها، از روش‌های آماری زیر استفاده گردید: در سطح توصیفی از شاخص‌هایی نظیر: فراوانی، میانگین، انحراف معیار، حداقل و حداکثر نمرات و در سطح استنباطی نیز روش‌های آماری شامل ضریب همبستگی ساده پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه مورد استفاده قرار گرفت.

یافته‌های پژوهش

در این قسمت پس از گردآوری داده‌ها و اطلاعات با استفاده از آمار توصیفی که شامل شاخص‌های میانگین، انحراف استاندارد، کمترین و بیشترین نمره آزمودنی‌ها در متغیرهای پژوهش می‌باشد به توصیف نمونه پرداخته می‌شود.

جدول (۱) میانگین، انحراف استاندارد، بیشترین و کمترین نمره آزمودنی‌ها در متغیرهای تحقیق

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	کمترین	بیشترین
ویژگی شخصیتی روان‌نژندی	۲۰/۴	۶/۰۹	۷	۳۸
ویژگی شخصیتی برون‌گرایی	۳۰/۲۲	۶/۳۸	۱۷	۴۴
ویژگی شخصیتی باز بودن نسبت به تجربه	۲۳/۹۷	۴/۱۷	۹	۳۶
ویژگی شخصیتی توافق‌پذیری	۲۷/۵۷	۶/۰۲	۱۲	۴۲
ویژگی شخصیتی وجدانی بودن	۳۴/۲۷	۷/۱۶	۱۵	۴۷
طرحواره ایثار	۱۷/۱۹	۵/۵۵	۵	۳۰

بر اساس مندرجات جدول (۱)، میانگین و انحراف استاندارد ویژگی شخصیتی روان‌نژندی به ترتیب ۲۰/۴ و ۶/۰۹، مؤلفه عملکرد اجتنابی به ترتیب ۳۰/۲۲ و ۶/۳۸، مؤلفه باور هوشی ذاتی به ترتیب ۲۳/۹۷ و ۴/۱۷، ویژگی شخصیتی توافق‌پذیری به ترتیب ۲۷/۵۷ و ۶/۰۲، متغیر ویژگی شخصیتی وجدانی بودن به ترتیب ۳۴/۲۷ و ۷/۱۶ و متغیر طرحواره ایثار به ترتیب ۱۷/۱۹ و ۵/۵ می‌باشد. قبل از آزمون فرضیه‌های مطرح شده، ابتدا پیش فرض‌های انجام تحلیل رگرسیون چندگانه مورد بررسی قرار می‌گیرند که به شرح زیر است:

متغیر ملاک باید در مقیاس پیوسته اندازه‌گیری شود: این مفروضه، با توجه به اینکه متغیرهای مورد پژوهش با استفاده از پرسشنامه و نمره گذاری در سطح مقیاس فاصله‌ای انجام گرفته‌اند، رعایت شده است.

شکل توزیع نمرات متغیرها نرمال باشد: این پیش فرض با استفاده از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف انجام گرفته است که نتایج آن در زیر آمده است. جدول (۲) نتایج آزمون کولموگروف - اسمیرنوف برای بررسی پیش فرض نرمال بودن توزیع متغیرها را نشان می‌دهد.

جدول (۲) نتایج کولموگروف - اسمیرنوف
برای بررسی پیش‌فرض نرمال بودن توزیع متغیرها

متغیر	Z کولموگروف اسمیرنوف	سطح معناداری
ویژگی شخصیتی روان‌نژندی	۰/۶۷	۰/۷۴
ویژگی شخصیتی برون‌گرایی	۱/۱۸	۰/۱۲
ویژگی شخصیتی باز بودن نسبت به تجربه	۱/۰۵	۰/۲۱
ویژگی شخصیتی توافق‌پذیری	۰/۹۶	۰/۳۱
ویژگی شخصیتی وجدانی بودن	۰/۸۶	۰/۴۴
طرحواره ایثار	۰/۶۸	۰/۷۴

همان گونه که در جدول (۲) مشاهده می‌شود سطح معنی داری آزمون کولموگروف - اسمیرنوف از مقدار ۰/۰۵ بیشتر است، لذا پیش فرض نرمال بودن توزیع متغیرها رعایت شده است. بررسی وجود همخطی از طریق ضریب تحمل و عامل تورم واریانس: برای بررسی هم خطی داده‌ها می‌توان از آماره‌های ضریب تحمل (تولرانس) و عامل تورم واریانس (VIF) استفاده کرد. برای بررسی

این امکان از الگوی زیر استفاده می‌شود:

اگر $0.1 < \text{Tolerance}$ یک مشکل جدی وجود دارد. همچنین، اگر $10 < \text{VIF}$ ، باید چند هم خطی بودن مدل بررسی شود. نتایج آماره‌های ضریب تحمل و عامل تورم واریانس در جدول (۳) آمده است.

جدول (۳) نتایج آزمون همخطی بررسی وجود همخطی از طریق ضریب تحمل و عامل تورم واریانس

طرحواره ایثار		متغیر
عامل تورم واریانس	ضریب تحمل	
۱/۴۲	۰/۷۰۱	ویژگی شخصیتی روان‌نژندی
۱/۸۸	۰/۵۳	ویژگی شخصیتی برون‌گرایی
۱/۰۲	۰/۹۷۷	ویژگی شخصیتی باز بودن نسبت به تجربه
۱/۳	۰/۷۶۶	ویژگی شخصیتی توافق‌پذیری
۱/۸۹	۰/۵۲۷	ویژگی شخصیتی وجدانی بودن

همان گونه که ملاحظه می‌شود، مقدار ضریب تحمل برای تمام متغیرها از مقدار 0.1 بیشتر است و همچنین مقدار عامل تورم واریانس برای تمام متغیرهای پیش بین از مقدار 10 کمتر است. لذا پیش فرض عدم هم خطی متغیرهای پیش بین رعایت شده است.

بررسی استقلال خطاها با استفاده از آزمون دوربین - واتسون: در تحلیل رگرسیون به خصوص زمانی که متغیرها در طول یک فاصله زمانی مورد مطالعه قرار می‌گیرند ممکن است تغییر داده‌ها در طول زمان از الگوی خاصی پیروی کند برای تشخیص این الگو از آزمون دوربین - واتسون استفاده می‌شود. مفهوم مستقل بودن به این معنی است که نتیجه یک مشاهده تاثیری بر نتیجه مشاهدات دیگر نداشته باشد. در رگرسیون، بیشتر در مواقعی که رفتار متغیر وابسته در یک بازه زمانی مورد مطالعه قرار می‌گیرد ممکن است با مشکل مستقل نبودن خطاها برخورد شود. به این نوع ارتباط در داده‌ها خودهمبستگی می‌گویند. در صورت وجود خودهمبستگی در خطاها نمی‌توان از رگرسیون خطی استفاده کرد. برای بررسی این فرض استفاده از آزمون دوربین واتسون می‌باشد. آماره دوربین واتسون بین 0 تا 4 می‌باشد. اگر بین باقیمانده‌ها همبستگی متوالی وجود نداشته باشد، مقدار این آماره باید به 2 نزدیک باشد. اگر به صفر نزدیک باشد نشان دهنده همبستگی مثبت و اگر به 4 نزدیک باشد نشان دهنده همبستگی مثبت می‌باشد. در مجموع اگر این آماره بین $1/5$ تا $2/5$ باشد جای هیچ نگرانی نیست. جدول (۴)، نتایج آزمون دوربین - واتسون برای بررسی استقلال خطاهای متغیرهای پیش بین با متغیر طرحواره ایثار را نشان می‌دهد.

جدول (۴) نتایج آزمون دوربین - واتسون برای بررسی استقلال خطاهای متغیرهای پیش بین

مدل	ضریب رگرسیون ضریب تبیین	R تعدیل یافته	خطای استاندارد برآورد	مقدار دوربین-واتسون
طرحواره ایثار	۰/۷۳۸	۰/۵۴۵	۰/۵۲۲	۳/۸۴
				۱/۹۵

با توجه به اینکه مقدار آماره دوربین - واتسون در دامنه ۱/۵ تا ۲/۵ قرار گرفته است، می‌توان گفت پیش فرض استقلال خطاها رعایت شده است.

جدول (۵). ضریب همبستگی بین ویژگی‌های شخصیتی با طرحواره ایثار در آزمودنی‌ها

طرحواره ایثار			متغیر ملاک متغیر پیش بین
P	N	r	
۰/۰۰۱	۱۴۴	-۰/۳۷۳	ویژگی شخصیتی روان‌نژندی
۰/۰۰۱	۱۴۴	۰/۵۲۳	ویژگی شخصیتی برون‌گرایی
۰/۱۱	۱۴۴	۰/۱۳۴	ویژگی شخصیتی باز بودن نسبت به تجربه
۰/۰۰۱	۱۴۴	۰/۳۹۸	ویژگی شخصیتی توافق‌پذیری
۰/۰۰۱	۱۴۴	۰/۵۲۷	ویژگی شخصیتی وجدانی بودن

مندرجات جدول (۵) نشان می‌دهد بین ویژگی شخصیتی روان‌نژندی با طرحواره ایثار در آزمودنی‌ها رابطه منفی معناداری وجود دارد ($r = -0/373$). بنابراین، فرضیه ۱ نیز در سطح معناداری $P > 0/05$ تأیید می‌شود. مندرجات جدول (۵) نشان می‌دهد که بین ویژگی شخصیتی برون‌گرایی با طرحواره ایثار در آزمودنی‌ها رابطه مثبت معناداری وجود دارد ($r = 0/523$). بنابراین، فرضیه ۲ در سطح معناداری $P > 0/05$ تأیید می‌شود. همچنین بین ویژگی شخصیتی باز بودن نسبت به تجربه با طرحواره ایثار در آزمودنی‌ها رابطه معناداری وجود ندارد ($r = 0/134$). بنابراین، فرضیه ۳ در سطح معناداری $P > 0/05$ رد می‌شود. مندرجات جدول (۵) نشان می‌دهد که بین ویژگی شخصیتی توافق‌پذیری با طرحواره ایثار در آزمودنی‌ها رابطه مثبت معناداری وجود دارد ($r = 0/398$). بنابراین، فرضیه ۴ در سطح معناداری $P > 0/05$ تأیید می‌شود. همچنین، بین ویژگی شخصیتی وجدانی بودن با طرحواره ایثار در آزمودنی‌ها رابطه مثبت معناداری وجود دارد ($r = 0/527$). بنابراین، فرضیه ۵ نیز در سطح معناداری $P > 0/05$ تأیید می‌شود.

جدول (۶). خلاصه مدل رگرسیون و مشخصه‌های آماری رگرسیون به روش همزمان

P	t	Beta	B	متغیرهای پیش بین
۰/۰۴۷	-۲	-۰/۱۳۹	-۰/۱۲۶	ویژگی شخصیتی روان‌نژندی
۰/۰۲۷	۲/۲۲	۰/۱۷۷	۰/۱۵۴	ویژگی شخصیتی برون‌گرایی
۰/۰۶۲	۱/۸۷	۰/۱۱۰	۰/۱۴۶	ویژگی شخصیتی باز بودن نسبت به تجربه
۰/۰۱۹	۲/۳۶	۰/۱۵۶	۰/۱۴۴	ویژگی شخصیتی توافق‌پذیری
۰/۰۲۸	۲/۲۲	۰/۱۷۷	۰/۱۳۸	ویژگی شخصیتی وجدانی بودن
-	-	-	۶/۵۱	عدد ثابت

مطابق اطلاعات مندرج در جدول (۶) ضریب همبستگی چندگانه برای ترکیب خطی متغیرهای پیش بین با طرحواره ایثار برابر با $MR=0/738$ است. بنابراین فرضیه ۸ در سطح $p < 0/05$ تأیید می‌شود. بنابراین تقریباً ۵۵٪ واریانس مربوط به متغیر طرحواره ایثار به وسیله متغیرهای پیش بین تبیین می‌شود. ضریب بتا مربوط به هر کدام از متغیرهای پیش بین و معنی داری آن‌ها نیز قابل مشاهده است که بر این اساس ضریب بتای ویژگی شخصیتی باز بودن نسبت به تجربه غیرمعنادار و بقیه متغیرها معنادار است.

بحث و نتیجه گیری

فرضیه ۱: بین ویژگی شخصیتی روان‌نژندی با طرحواره ایثار در افراد داوطلب مدافع حرم رابطه وجود دارد.

نتایج نشان می‌دهد بین ویژگی شخصیتی روان‌نژندی با طرحواره ایثار در آزمودنی‌ها رابطه منفی معناداری وجود دارد ($r = -0/373$). بنابراین، این فرضیه در سطح معناداری $p < 0/05$ تأیید می‌شود. نتایج این یافته از پژوهش با یافته‌های ارشدی و پیریانی (۱۳۹۳)، والا و جمالی آرائی (۱۳۹۳)، بابائیان و همکاران (۱۳۹۳) و ارشدی و همکاران (۱۳۹۰) همسو می‌باشد. بنابراین در تبیین این یافته از پژوهش می‌توان گفت هر چقدر ویژگی شخصیتی در افراد داوطلب مدافع حرم بیشتر باشد، طرحواره ایثار در آن‌ها کمتر می‌باشد. با توجه به اینکه روان‌نژندی رویه‌های اضطراب، پرخاشگری، افسردگی، شرم، تکانشوری و آسیب‌پذیری را در برمی‌گیرد، انتظار می‌رود به صورت منفی و معنی داری طرحواره ایثار را پیش بینی کند. بدین گونه که وجود اضطراب در روان‌نژندی می‌تواند حساسیت فرد را نسبت به عوامل استرس‌زای ایثار و از خودگذشتگی و سازگاری آن با شرایط ناخوشایند کاهش دهد و احتمال افسردگی را بالا می‌برد. اما افراد دارای طرحواره ایثار ممکن است از اینکه رفتار نوع دوستانه‌ای دارند، احساس خوبی داشته باشند و به اخلاق شرافتمندانه خود افتخار کنند. یکی دیگر از منابع بالقوه نفع ثانوی طرحواره ایثار، این می‌باشد که فرد می‌تواند توجه دیگران را به خود جلب کند. بسیاری از مردم از کمک و همدلی فرد ایثارگر لذت می‌برند و افرادی که طرحواره ایثار دارند، معمولاً دوستان زیادی پیدا می‌کنند، اگر چه اغلب نیازهای خودشان در این روابط ارضا نمی‌شود.

فرضیه ۲: بین ویژگی شخصیتی برون‌گرایی با طرحواره ایثار در افراد داوطلب مدافع حرم رابطه وجود دارد.

نتایج در خصوص این فرضیه نشان می‌دهد که بین ویژگی شخصیتی برون‌گرایی با طرحواره ایثار در آزمودنی‌ها رابطه مثبت معناداری وجود دارد ($r = 0/523$). بنابراین، فرضیه در سطح معناداری $p < 0/05$ تأیید می‌شود. نتایج این یافته از پژوهش با یافته‌های ارشدی و پیریانی (۱۳۹۳)، والا و جمالی آرائی (۱۳۹۳)، بابائیان و همکاران (۱۳۹۳) و ارشدی و همکاران (۱۳۹۰) همسو می‌باشد. بنابراین در تبیین این یافته از پژوهش می‌توان گفت افرادی که دارای ویژگی شخصیتی برون‌گرایی می‌باشند، از طرحواره ایثار به میزان بالاتری برخوردارند. برون‌گراها، جامعه‌گرا بوده، اما توانایی اجتماعی فقط یکی از صفاتی است که حیطة برون‌گرایی دارای آن می‌باشد. برون‌گراها از بودن با مردم لذت می‌برند و اغلب با انرژی و فعال هستند، آنها متمایل‌اند رهبری را بر عهده بگیرند، گردهمایی‌ها و گروه‌های بزرگ را ترجیح می‌دهند (شایق و همکاران، ۱۳۸۸). از این رو، بین بودن در یک مکان بسته و سیر کردن در دنیای مجازی که با طبیعت آنها ناهمخوان می‌باشد، و در ارتباط بودن با جهان بیرون و ارتباطات رو در رو، آنها مورد دوم را ترجیح می‌دهند. افراد برون‌گرا با تمایل به شرکت در اجتماعات و مهمانی‌ها

شناخته می‌شوند، دوست‌دار هیجان و تحرک می‌باشند. برون‌گراها جامعه‌گرا می‌باشند، جرأت‌مند، پرحرف و فعال و دوست داشتن مردم و شرکت در گروه‌های بزرگ از ویژگی‌های آن‌ها می‌باشد. بنابراین می‌توان گفت چنین فردی می‌تواند از میزان بالایی از طرحواره ایثار برخوردار باشد. فرضیه ۳: بین ویژگی شخصیتی باز بودن نسبت به تجربه با طرحواره ایثار در افراد داوطلب مدافع حرم رابطه وجود دارد.

نتایج در ارتباط با این فرضیه نشان می‌دهد که بین ویژگی شخصیتی باز بودن نسبت به تجربه با طرحواره ایثار در آزمودنی‌ها رابطه معناداری وجود ندارد ($t=0/134$). بنابراین، این فرضیه در سطح معناداری $P>0/05$ رد می‌شود. نتایج این یافته از پژوهش با یافته‌های ارشدی و پیریانی (۱۳۹۳)، والا و جمالی آرائی (۱۳۹۳)، بابائیان و همکاران (۱۳۹۳) و ارشدی و همکاران (۱۳۹۰) همسو می‌باشد. همچنین در تبیین این یافته از پژوهش می‌توان گفت هیچ رابطه معنی‌داری بین ویژگی شخصیتی باز بودن به تجربه و طرحواره ایثار در داوطلبان مدافع حرم وجود ندارد. مفهوم باز بودن به تجربه که به جنبه‌های تجربی که فرد در برابر آن‌ها باز می‌باشد اطلاق می‌شود، کنجکاو و زندگی سرشار از تجربه و باروری تجارب درونی و بیرونی خویش و طالب لذت و ارزش‌های غیرمتعارف بودن را در فرد متذکر می‌شود. با توجه به نتایج به دست آمده ویژگی شخصیتی باز بودن به تجربه با خصوصیات چون تخیل قوی، عقلانیت و کنجکاو و تمایل به افکار نو و جدید مشخص می‌شود، پیشایند مناسبی برای طرحواره ایثار نمی‌باشد.

فرضیه ۴: بین ویژگی شخصیتی توافق‌پذیری با طرحواره ایثار در افراد داوطلب مدافع حرم رابطه وجود دارد. یافته‌ها نشان می‌دهد که بین ویژگی شخصیتی توافق‌پذیری با طرحواره ایثار در آزمودنی‌ها رابطه مثبت معناداری وجود دارد ($t=0/398$). بنابراین، این فرضیه در سطح معناداری $p<0/05$ تأیید می‌شود. نتایج این یافته از پژوهش با یافته‌های ارشدی و پیریانی (۱۳۹۳)، والا و جمالی آرائی (۱۳۹۳)، محبوبی و همکاران (۱۳۹۲)، بابائیان و همکاران (۱۳۹۳) و ارشدی و همکاران (۱۳۹۰) همسو می‌باشد. بنابراین در تبیین این یافته از پژوهش می‌توان گفت افرادی که از میزان بالایی از ویژگی شخصیتی توافق‌پذیری برخوردارند، از طرحواره ایثار بیشتری برخوردارند. توافق‌پذیری همانند برون‌گرایی بر گرایش‌های فردی تأکید دارد، نوع دوست می‌باشد، احساس همدردی با دیگران و مشتاق کمک به آن‌هاست و اعتقاد دارد دیگران نیز با او همین ارتباط را دارند (شولتز و شولتز، ۲۰۰۳، به نقل از تمنایی فر و همکاران، ۱۳۸۹). توافقی بودن نشان از تبعیت از افراد و حتی شرایط باشد. زیرا در بسیاری شرایط، فرد باید برای پیشرفت خود گاهی اعلام مخالفت کند و یا از گروه کاری در حال شکست خارج شود که این امر با توافقی بودن امکان کمتری دارد. در مدل پنج‌عاملی شخصیت، شاخص توافق‌پذیری بر گرایش‌های بین فردی افراد تأکید دارد. مطابق تعریف، فرد موافق به فردی گفته می‌شود که نوع دوست است، با دیگران احساس همدردی می‌کند و مشتاق کمک به آن‌ها می‌باشد. این ویژگی همانند برون‌گرایی اساساً مبتنی بر نوع دوستی و قدرت همدردی کردن با سایرین و علاقه مندی به کمک کردن می‌باشد. ارتباط مبتنی بر کمک به دیگران می‌تواند متقابلاً انتظار کمک از سوی دیگران را هم در پی داشته باشد و این یعنی داشتن یک ارتباط پویا با دیگران. بنابراین، افراد داوطلب به مدافع حرم با نزدیک شدن به افراد دیگر داوطلب و جهت هماهنگ شدن با این افراد سعی می‌کند که ایثار و از خودگذشتگی را در اولویت قرار داده و انگیزه‌های درونی و نه بیرونی را در خود پرورش دهد.

فرضیه ۵: بین ویژگی شخصیتی وجدانی بودن با طرحواره ایثار در افراد داوطلب مدافع حرم رابطه وجود دارد.

یافته‌ها نشان می‌دهد که بین ویژگی شخصیتی وجدانی بودن با طرحواره ایثار در آزمودنی‌ها رابطه مثبت معناداری وجود دارد ($t=0/527$). بنابراین، این فرضیه نیز در سطح معناداری $p < 0/05$ تأیید می‌شود. نتایج این یافته از پژوهش با یافته‌های ارشدی و پیریانی (۱۳۹۳)، والا و جمالی آرائی (۱۳۹۳)، بابائیان و همکاران (۱۳۹۳)، موسی پور (۱۳۹۱) و ارشدی و همکاران (۱۳۹۰) همسو می‌باشد. بنابراین در تبیین این یافته از پژوهش می‌توان گفت ویژگی شخصیتی وجدانی بودن در افراد، پیش‌بینی‌کننده مثبت و معناداری با طرحواره ایثار دارد. این افراد که دارای کنترل تکانه و توانایی اداره کشش‌ها و نیازهای فردی هستند، همچنین دارای هدف و خواسته‌های قوی و از پیش تعیین شده اند (شولتز و شولتز، ۲۰۰۳، به نقل از تمنایی فر و همکاران، ۱۳۸۹). ویژگی وجدانی بودن نشان‌دهنده وظیفه‌شناسی، خویشتن‌داری، محتاط بودن در تصمیم‌گیری و گرایش به نظم و ترتیب است که همگی در راستای وادار کردن فرد به تلاش می‌باشد و در این راه علاوه بر مسائل فوق می‌تواند مهار درونی را در فرد تقویت کند تا به رفتار هدفمند او سرعت بخشد. شاخص وظیفه‌شناسی عملکرد داوطلبان مدافع حرم را صرف نظر از پاداش‌های بیرونی به سمت تعالی سوق می‌دهد. این ویژگی شخصیتی، تعالی‌یابنده می‌باشد و میزانی از رضایت درونی برای فرد فراهم می‌سازد و شاید این امر به عنوان یک پاداش درونی تلقی بشود که در واقع نوعی ایثار در فرد محسوب می‌گردد. در نتیجه، افزایش این ویژگی در فرد باعث نوعی بازخورد به درون فرد شده و فرد را برای ایثار و از خودگذشتگی بیشتر برانگیزاند. در پایان پیشنهاد می‌شود؛ از ابزارهای متعدد برای سنجش طرحواره ایثار نیز استفاده شود. پیشنهاد می‌شود متغیرهای پژوهش و روابط بین آنها در دوره‌های زمانی مختلف مورد بررسی قرار گرفته و با یکدیگر مقایسه شوند تا با اطمینان بیشتری به نتیجه‌گیری و تعمیم درباره یافته‌ها پردازیم. پیشنهاد می‌گردد، تحقیقات آینده به بررسی عوامل و ابعاد دیگر مهم و مرتبط با طرحواره ایثار پردازند. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های بعدی از روش‌های آزمایشی و شبه آزمایشی با استفاده از ابزارهایی همچون مشاهده و اندازه‌گیری عملکرد و برون‌داد داوطلبان استفاده گردد تا روابط علی بین متغیرهای این پژوهش مشخص شود. پژوهش حاضر دارای محدودیت‌هایی بوده است که به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود: نتایج به دست آمده از پژوهش حاضر مربوط به داوطلبان مدافع حرم اهواز می‌باشد. لذا تعمیم نتایج آن به سایر افراد جامعه، باید با احتیاط صورت گیرد. پژوهش حاضر توصیفی و از نوع همبستگی می‌باشد، در نتیجه استنباط یافته‌های علت و معلولی از آن امکان‌پذیر نیست. در واقع وجود رابطه بین دو متغیر به معنای رابطه علت و معلولی نیست و نمی‌توان استنباط کرد که فقدان ارزشمندی زندگی یا توافق‌پذیری علت کاهش طرحواره ایثار در مدافعان حرم است. در این پژوهش برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه استفاده گردیده که جنبه خود گزارش‌دهی دارد.

منابع

- ارشدی، نسرین، احمدی، عبادالله، اعتمادی، آیدا، (۱۳۹۰)، اثر جو ایمنی و صفت شخصیتی وجدانی بودن بر عملکرد ایمنی با میانجیگری انگیزش ایمنی، دوفصلنامه مشاوره کاربردی، ۲(۵): ۱۱۶-۱۰۱.
- ارشدی، نسرین، پیریانی، صالحه، (۱۳۹۳)، نقش تعدیل کننده صفت شخصیتی وجدانی بودن در رابطه بین فرسودگی عاطفی و عملکرد شغلی، دوفصلنامه مشاوره کاربردی، ۴(۲): ۳۶-۱۹.
- آتش فروز، عسکر، عربان، شجاع، (۱۳۹۶)، رابطه علی بین صفات شخصیتی و عملکرد تحصیلی با میانجی‌گری راهبردهای مطالعه در دانشجویان، مجله دستاوردهای روانشناختی، ۲۴(۱): ۹۸-۷۸.
- آهی، قاسم، (۱۳۸۵)، هنجاریابی نسخه کوتاه پرسشنامه طرحواره یانگ، پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی، دانشگاه علامه طباطبایی.
- بابائیان، علی، سامانی، یوسف، کرمی، ذبیح‌الله، (۱۳۹۳)، بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی با عملکرد شغلی کارکنان رسته‌های مأموریتی ناجا، نشریه منابع انسانی ناجا، ۹(۳۷): ۲۸-۹.
- پروین، لارنس، جان، الیور، (۲۰۰۱)، شخصیت (نظریه و عمل)، ترجمه محمد جعفر جواد و پروین کدیور (۱۳۹۵)، تهران: نشر آبیژ.
- تابع بردبار، فریبا، (۱۳۹۱)، رابطه ویژگی‌های شخصیت و سبک‌های یادگیری با موفقیت تحصیلی دانشجویان برخط، مجله مדיا، ۳(۲): ۱۶-۱۰.
- تمنایی فر، محمدرضا، صدیقی ارفعی، فریبرز، سلامی محمدآبادی، فاطمه، (۱۳۸۹)، رابطه هوش هیجانی، خودپنداره و عزت نفس با پیشرفت تحصیلی، فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، ۱۶(۲): ۱۱۳-۹۹.
- حق شناس، حسن، (۱۳۸۵)، طرح پنج عاملی ویژگی‌های شخصیتی راهنمای تفسیر و هنجارهای آزمون‌های PI-R NEO و NEO FFI، شیراز: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی شیراز.
- سرمد، زهره، بازرگان، عباس، حجازی، الهه، (۱۳۹۶)، روش‌های تحقیق در علوم رفتاری، تهران: انتشارات آگه.
- سروقد، سیروس، رضایی، آذردهخت، ایرانی، فرزانه، (۱۳۹۱)، رابطه سبک‌های دابستگی و ویژگی‌های شخصیتی با اضطراب، فصلنامه علمی-پژوهشی جامعه‌شناسی زنان، ۳(۲): ۱۳۶-۱۱۷.
- سعادت، بنیاد، (۱۳۹۶)، ایثار در اسارت، تهران: نشر پیام ایثار.
- شایق، سمیه، آزاد، حسین، بهرامی، هادی، (۱۳۸۸)، بررسی اعتیاد به اینترنت و رابطه آن با ویژگی‌های شخصیتی در نوجوانان تهران، مجله علمی-پژوهشی اصول بهداشت روانی، ۱۱(۲): ۱۵۸-۱۴۹.
- شولتز، دوان، شولتز، سیدنی آلن، (۱۳۹۴)، نظریه‌های شخصیت، ترجمه یحیی سید محمدی، تهران: نشر ویرایش.
- فاضلی، پژمان، (۱۳۸۹)، رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی با رضایت از زندگی و خودمتمایزسازی، پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران: دانشگاه علامه طباطبایی.
- کبیری، روح‌الله، (۱۳۹۵)، ایثار در آتش ۱: خاطرات تلخ و شیرین آتش‌نشانان کرج، تهران: نشر رهام اندیشه.
- کریمی، محمد مراد، (۱۳۸۹)، بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی نثو و بهره‌وری در مدارس متوسطه شهر بوشهر، پایان نامه کارشناسی ارشد، بندر عباس: دانشگاه آزاد اسلامی.
- گروسی فرشی، میر تقی، (۱۳۸۰)، رویکرد نوین ارزیابی شخصیت، تبریز: نشر پروژه.
- محبوبی، محمد، خراسانی، الهه، اعتمادی، منال، شهیدی، خسرو، خانی آباد، ژیللا، (۱۳۹۲)، هدف در

زندگی با سلامت عمومی در ایثارگران و مردم عادی، مجله طب جانباز، ۵(۱۹): ۲۱-۱۴.
 موسی پور، (۱۳۹۱)، ترویج فرهنگ ایثار و شهادت به کمک برنامه درسی در دوره ابتدایی، فصلنامه تحقیقات فرهنگی، ۵(۳): ۱۲۶-۱۰۳.
 والا، رضا، جمالی آرائی، محمد رضا، (۱۳۹۳)، بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی و باورهای دینی - مورد مطالعه کارکنان یگان‌های ویژه ناجا، فصلنامه بصیرت و تربیت اسلامی، ۱۱(۲۹): ۱۱۱-۸۳.
 یحیی‌زاده، سید محمد رضا، (۱۳۹۴)، ایثار، تهران: نشر کتابدار توس.

- Bakar, K., & Tarmizi, A, (2010), Relationships between university students' achievement motivation, attitude and academic performance in Malaysia, *Journal of Proscenia Social and Behavioral Sciences*, 2, 4906-4910.
- Denissen, J. J. A. Luhmann, M. Chung, J. M. Bleidorn, W. (2018). Transactions Between Life Events and Personality Traits Across the Adult Lifespan. *Journal of Personality and Social Psychology*.
- Haghshenas, H, (2006), Big Five factor of personality, 1 sted, Shiraz: Shiraz University of Medical Sciences, 86-100. [In Persian]
- Klinar, P. Burnik, S. Kajtna, T. (2017). Personality and Sensation Seeking in High-Risk Sports. *Acta Gymnica*. 47(1):41-48.
- Mann, F. D. Paul, S. L. Tackett, J. L. Tucker-Drob, E. M. Paige Harden, K. (2018). Personality Risk for Antisocial Behavior: Testing The Intersections Between Callous-Unemotional Traits, Sensation Seeking, And Impulse Control in Adolescence. *Development and Psychopathology*. 30(1):267-282.
- Martin, L. S. Oades, L. G. Caputi, P, (2012), What is personality change coaching and why is it important? *International Coaching Psychology Review*, 7, 185-193.
- Mottus, R. Kandler, C. Bleidorn, W. Riemann, R. McCrae, R. R. (2017). Personality Traits Below Facets: The Consensual Validity, Longitudinal Stability, Heritability, And Utility of Personality Nuances. *Journal Of Personality And Social Psychology*. 112(3):474-486.
- O'Neill, J. W. & Xiao, O, (2010), Effects of Organizational/Occupational Characteristics and Personality Traits On Hotel Manager Emotional Exhaustion, *International Journal of Hospitality Management*, (29), 652-658.
- Parks-Leduc, L. Feldman, G. Bardi, A. (2015). Personality Traits and Personal Values: A Meta-Analysis. *Personality and Social Psychology Review*. 19(1): 3-29.
- Sedigh, A. Berntson, E. Platts, L. G. Westerlund, H. (2016). Does Personality Havea Different Impacton Self-Rateddistraction, Jobsatisfaction, And Job Performance in different Office Types? *PersonalityandOfficeTypes*. 11(5): 1-14.
- Verma, B. P. Sheikh, G. Q, (1996), Cognitive style, personality and psychogenic needs, *Journal of psychological researches*, 40(1):62-68.